

Előfizetési árak:

A kiadónivalban átvéve:	
Egész évre	8 frt — kr.
Negyedévre	2 — —
Helyben házhöz hordva:	
Egész évre	10 frt — kr.
Negyedévre	2 frt 50 kr.
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	12 frt — kr.
Negyedévre	3 — —

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfői és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáczai u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, február 21.

A király döntése.

Andrássy Gyula kinevezése óta nem kellett miniszterelnöki kinevezés olyan általános megnyugvást, mint Széll Kálmán megbízatása.

A szabadelvű part büszkén vállalja őt magáénak, a »Pester Lloyd« még a megbízatás előtt mint olyan embert tüntette fel, aki egyedül képes helyreállítani a feldúlt politikai békét s ha a Tisza-klikk és a volt Bánffy-féle harcias part nem siet is a perronra, hogy kifogja a lovakat a designált miniszterelnök kocsijából, mérget lehet rá venni, hogy ellene sem fog tüntetni, hanem igyekszik jó képet vágni az új premier-miniszter fogadásához.

Az ellenzéknek minden árnyalata — csak éppen Eötvös és néhány társa kivételével — fényes diadal gyanánt üdvözlöi Széll megbízatását. A 67-iki kiegyezés alapján álló ellenzéki pártok, a nemzeti és a néppárt, valamint a függetlenségi párt egyformán örvend e nagy politikai fordulatra, melyet e megbízatás magában rejt. Holnap a Nemzeti Kaszinó fényes termében közös ünnepet ül az egyesült ellenzék örömeiben. És elég okuk van rá.

Ennek az első tekintetre érthetetlennek látszó jelenségnek igen tiszteletre méltó oka van.

Bánffy bukásánál meg volt az ellenzék diadala és öröme, de ebben tagadhatatlanul volt része a bosszúnak és káromlásnak is. Széll megbízatása fölött ér-

zett öröme tisztá az ilyentől, sőt nem vegyül abba még önérdék sem.

A függetlenségi párt jól tudja, hogy Széll designálása nem fogja meggyengíteni a 67-es alapot, sőt erősíti azt, arról meg éppen szó sem lehet, hogy ezzel a párt vagy közülük egyesek közelebb juszanak a hatalomhoz.

A néppárt klubja és hivatalos organuma utján már is jelezte állásfoglalását, hogy a Széll-kabinet szemben is ellenzék fog maradni.

A nemzeti párt ezuttal szintén el van zárva attól, hogy a kabinetben helyet foglalhasson, mert hiszen az új kabinet tisztán a szabadelvű pártból fog kikerülni s ha később talán meg is lesz a fuzió, de most annyira nem lehet szó róla, hogy még a dissidensek visszatérését sem akarja megengedni a szabadelvű párt.

De mindannyian örvendenek, mert Széll Kálmánban azt a kormányfőfit látják, aki a közjogi téren nem fogja folytatni a Tisza Kálmán által hirdetett lemondás politikáját, hanem Deák Ferencz szellemében óvja és erősíti a kiegyezés művét, — a közigazgatás terén nem fogja tűrni, hogy továbbra is a pártérdek fertőzőn be mindent piszkos hullámaival, azt az embert üdvözlöi benne, aki áll szavának s a béketárgyalások során tett ígéretéhez képest lehetőleg határt szab a hallatlan választási visszaéléseknek s korlátok közé szorítja a képviselőknek ugynevezett közgazdasági tevékenységét, mely legfőbb emeltüje volt a merkantilizmus garázdálkodásának.

Széll megbízatásában azt látja az or-

szág népe, hogy a korona is észrevette már az ugynevezett rendszernek politikai, társadalmi és közgazdasági téren egyaránt nyilvánuló pusztításait s azt akarja, hogy béke, nyugalom, munka és haladás napjai következzenek az országra.

Széll éppen olyan liberális férfiú, mint közvetlen elődjei voltak. Az egyházpolitika idején épp úgy benmaradt a liberális pártban, mint a Tisza-lex aláírása után, de sohasem tartozott a liberális pártnak harcias elemei közé, sőt mindig az ellentétek kiegyenlítésén fáradozott. S emellett akkor is, mikor megvált a pénzügyminiszteri tárczától, oly módon tette ezt, amely egyenes jellemre vall. A közelmúlt napokban pedig a békekötésre irányuló törekvésével szembe szállt pártjának legbefolyásosabb embereivel s magára vonta a Tisza-klikk neheztelését, mely úgy látszik mostani megbízatását is meghiusítani törekszik.

Az ország régóta vágyódik a béke után. És mert ezt reményli elérni a hajnalodó új korszakban, azért fogadja oly általános megnyugvással az alkotmányos király döntését.

A kanczelparagraf.

Tudják olvasóink, hogy ez a jó képű német szó mit tesz? Nem kevesebbet, mint azt, hogy amire a legutolsó embernek, akit sem tanultsága, sem állása nem jogosítana különben rá, joga van a politikába beleszólani, de a katolikus papnak nem lenne joga, ha ez a paragrafus életbe lépett volna.

Tisztán a kath. papság ellen volt tervezve

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Parancsszóra.

(Elbeszélés.)

Henry du Plessac után: Idem.

Mind a hárman egy faluban születtek, alig volt köztük pár napnyi különbség s szorosán egymás mellett, egy házban laktak. A gyermek-kori játszótársak később egy iskolában jártak és egyszerre léptek be abba a gyárba is tanulólul, melyben szüleik is dolgoztak.

Ilyenformán csaknem testvéries jó viszonynak kellett Károly, Péter és Jakab között fejlődnie s látsza rá így is volt, de valójában sohasem volt meg köztük az egyetértés; mintha csak azért hozta volna őket együvé a sors, hogy az egymástól elütő, különböző jellemek annál élesebb körvonalakban tűnjenek fel egymás mellett. Jakab heves természetű volt és ny. rs, Péter vásott fiú és álnok, eselszövő. Mindkettejük természete merő ellentéte volt a Károlynak.

Ez minden tekintetben felette állt a másik kettőnek. Termetre nézve szépen fejlett, arcban csinos; mellette még jobban feltűnt a Péter soványsága, kit aránytalanul hosszú végtagjai madárijesztőhöz tettek hasonlóvá, míg Jakabról, kinek lángvörös volt a haja, durva a vonása és egyetlen, darabos minden mozdulata, a legjobb embere s m nyilatkoz-

hatott másképp, mint hogy csunya, akár egy ördög fiók.

Károly tehetséges és szorgalmas fiú léte csakhamar az első tanulók közzé küzdötte föl magát, Jakab ellenben a legutolsó volt valamennyiük között s Pétert is csak azért lehetett a közepes előmenetelűek közé számítani, mert végtelen ügyességet tudott kifejteni a szomszédai kihasználásában: a »puskázás«-ban.

Károly őszinte, igaz pajtása volt a többinek, holott ezek csak arra használták fel az ő jószívűségét, hogy őt kizsákmányolják, esetleg neki ártanak; persze csak titokban.

Károly inasnak is olyan szorgalmas volt, hogy 20 éves korában már a munka-felügyelő-ségig vitte, míg a másik kettő csak a tanonc-éveit taposta a gyárban. A be nem vallott, de a három barát közt mégis fennálló gyűlölet évek múltán erősödött és nyílt viszályvá fajult, midőn a fiatalok a lányokat kerügetni kezdték és házasodni akartak, választásuk ugyanarra a leányra, a falu kovácsának, Berard-nak leányára esett. Róza — így hívták őt — igazán díszre vált a nevének. Nevető, szép kék szemével s gyönyörű szőke hajával az egész falu legénységét magába bolondította, de már választani összes kéri közül mégis csak Károlyt választotta s mivel a fiúnak egy kis vagyonkaja is volt, azért Berard apó is áldását adta e választásra.

Péter és Jakab, a kikoszorózottak, fogesikorgatva méregették szemükkel Károlyt tehetetlen dühükben, midőn meghallották, hogy

októberben lesz a házasság, a mikor a vőlegény huszonegyedik évét betölti.

Mire azonban október elérkezett, már sem Károlyt, sem Pétert, Jakabot nem találta a faluban. Időközben kitört a háború* s a két előbbi beállott a hevenyében felállított mozgó gárdába, nemzetőrségbe, míg Jakab a szekerészek közé vétette fel magát, midőn egy napon egy train-csapat vonult keresztül a helységen. Neki leginkább ez volt inyére a katona életben, mert itt legalább kitölthette a rossz kedvét a lovakon.

Mind a hárman a keleti hadsereg kötelékébe tartoztak. Hadilag ki nem képzett, rongyos és rosszul fegyverzett csupasz állu ifjakból állt ez a szálnalmas sereg, mely a hó- és jégmezőkön tett végtelen marsokban halálra fáradva és a többi seregektől elvágyva végre kénytelen volt a rettenetes harcot abbahagyni és az ellentállást beszüntetni.

A parancsnokló tábornok, hogy legalább az életét megmenthesse embereinek, rendeletet adott a határ átlépésére Svájc felé, mert csak így tudott szabadulni az ellenségtől, melylyel többé szembe nem szállhatott. Lassan, szomorú csendben hömpölygött előre a végtelen hosszú emborsor a keskeny és felvágott rossz úton.

Több mint 20,000 ember hazódott keresz-

* Az 1870—71-iki porosz-francia háború, melynek egy megrázó drámai jelenete a tárgya e kis elbeszélésnek!

ez a paragrafus, méltó viszonzás képen azért a példátlan türelemért, melylyel évtizedeken át támogatta a kormányt. Csak a kath. papok ellen, mert szentségekről beszél e paragrafus, naiv bárgysággal úgy tüntetve fel a dolgot, mintha szentséggel lehetne, vagy próbálna valaki pro vagy kontra korteskedni.

Nem! ennyit nem érne az egész parlament sem.

A király rájött a Bánffy igazmondóságára abban a referátában, hogy ezt a §-t az ellenzék követelné.

Elejtette ezt a §-t és utána Bánffyt.

A nyilvánosságra hozott békeokmányokból hiányzik-e §.

Az idők jelének vesszük ezt, annak, hogy azután talán még sem taposhat végig olyan könnyen akárki az egyházon csupán azért, mert csak a katolikusokról van szó.

Abból a sokat hirdetett egyenlőségből jután végre a katolikusoknak is valami.

Kitűntetett miniszteri megbízott.

Egán Edét, ki a földmívelési miniszter megbízásából a galicziai beözönlés által nyitott ruhén vidékek nyomorának enyhítésén fáradozik az e téren szerzett érdemei elismerésül a III osztályú vaskoronarenddel tüntette ki a Felség.

A nagyszombati metropolita választás megerősítése. Metianu János gör. kel. püspök nagyszombati metropolitává történt megválasztását a következő kir. kézirat hagyja helyben:

Vallás- és közoktatásügyi magyar miniszterem előterjesztésére Metianu János aradi görög-keleti román püspöknek a görög-keleti román nemzeti egyház kongresszus által görög-keleti román érseké és metropolitává történt megválasztását ezennel jóváhagyom.

Kelt Bécsben, 1899. évi február hó 18-án.

FERENCZ JÓZSEF, s. k.

Wlassics Gyula, s. k.

A képviselőház összeférhetlenségi bizottsága Apáthy Péter elnökletével tartott mai ülésében tárgyalás alá vette a Horn Ferenc összeférhetlenségi bejelentései közül azokat, a melyek az illető képviselők távolléte miatt nem nyerhettek a tárgyalás rendes sorrendjében elintéztet. (Előadó Rudnyánszky Béla).

Falk Miksa kijelenti, hogy a magyar kereskedelmi r. t. igazgatósági tagságáról még a múlt évben lemondott.

Kristóffy József kijelenti, hogy a békéscsanádi vasút igazgatóságának, a mióta képviselő nem tagja, az arad-csanádi vasút pedig sem az állammal, sem semmiféle pénzintézettel nem áll s soha nem is állott semmiféle szerződési viszonyban.

Mikszáth Kálmán beküldött nyilatkozatában kijelenti, hogy a fegyvergyárnál nem igazgatósági, hanem felügyelő bizottsági tag, a törvény pedig a felügyelő bizottsági tagokra nézve nem állapít meg inkompatibilitást.

A bizottság rövid tanácskozás után egyhangulag kimondja, hogy a nevezett képviselőkre nézve összeférhetlenség esete nem forog fenn.

Szluha István, Ivánka Oszkár, Meszlényi Lajos és Holló Lajos képviselők a mai ülésen sem jelenvén meg, a házszabályok 134-ik §-a értelmében jelentés fog erről tétetni a ház elnökének, a ki nyílt ülésben fogja felhívni az érdekeltek, hogy harmincz napon belül a bizottságnál jelentkezzenek.

Ezután folytatta a bizottság a Fulszky Ágostra vonatkozó bejelentés tárgyalását s hosszabb tanácskozás után egyhangú határozattal kimondja, hogy Pulszky Ágostnak a kaláni bányar. t.-nál elfoglalt állása nem összeférhetlen a képviselőséggel, mert a társaságnak vasércszállításra vonatkozó szerződése nem egyéb mint fix mennyiségnek fix árak mellett való szállítását illető adás-vétel kötlevele; s mint a volt brassói bányatársaságtól átvett másik szerződés rendelkezéseinek és tartalmának fogva mint jogügylet, közönséges haszonbéri szerződés s mint ilyen az összeférhetlenségi törvény megalkotásánál mindkét házban nyilvánult felfogás szerint nem állapít meg inkompatibilitást.

Ezzel az ülés véget ért.

A képviselőház alkalmazottainak fegyelmi bírósága ma délelőtt Madarász József korelnök elnöklésével ülést tartott, melyben a fegyelmi bíróság tagjai közül Csávossy háznagy, Molnár Antal, Nyegre László, Perczel Béni és Lakatos Miklós képviselőházi jegyzők vettek részt. A bizottság egy képviselőházi alkalmazott fegyelmi ügyét pénzbüntetést megállapító ítélettel intézte el.

Károly, a ki nemsokára azután, hogy a nemzetőrségbe lépett, már tiszt lett, legott jelentkezett, hogy vállalkozik a feladatra.

— Okvetlen és minden áron hárítsa Ön el az utból az akadályt!

Károly minden erejét megfeszítve próbált magának utat nyitni az embergomolyagon. Ott, a hol ez nem volt lehetséges, a szikla oldalán iparkodott előbbre kuszni, vagy a hasadékokon és bozótokon előbbre jutni. Végre néhány szegényes kis házikóhoz ért. Négy vagy ötnél semmiesetre sem rugott feljebb e lakóházak száma.

E házak előtt az út közepén s azt keresztben elállva egy katonai társzékér vesztegelt, melyet még reggel előre küldtek a főseregtől s mely most valóságos barrikádöt képezett az előtt.

Vezetőnek, parancsnoknak sehol semmi nyoma.

A lovak, ezek az össze-vissza kintzött páriák, ott állottak befogva a kocsik előtt mélyen lecsüggesztett fejjel s horkoltak; némelyik az istrángot is lerázta magáról és lenyugodott a földre.

A házak egyikén egy félig leszakított korcsmacegér himbálódzott ezzel a felirattal: »Az arany naphoz.« A tárva-nyitva hagyott ajtón át szilaj láрма, hangos danolás hallatszott ki.

Károly bement a házba. Dohány- és rőzsefüsttől áthatlan sűrű levegőben, mely a nyitott

Loubet nem Dreyfus-párti. Lassan lassan kiderül, hogy mennyire csalódtak akik azt hitték, hogy a francia köztársaság új elnöke Loubet a revizort jelenti. A párisi nép még zajosan tüntet ugyan Loubet ellen, nevét együtt emlegeti Zólaéval, de azoknak a revizio-ellenes köröknek a hangulata, melyek jobban belátnak a francia politika méreg-konyhájába, mindinkább más színben alakul az új elnökre nézve. Ők, úgy látszik, már tudják, hogy az új elnök se fogja megváltoztatni az eddigi politikát. A vezérkar nyugodtan alhatik.

Legjobban észlelhető ez a fordulat a Dreyfus ellenes sajtó magatartásában. Az »Echo de Paris« ugyan az a lap, melyben Quesnai de Baurepaure intézte ádáz támadásait az új elnök ellen és amelyben többek között azzal fenyegetődött, hogy könyvet fog írni Loubetnek a Panama-affér viselt dolgairól, tegnapi számában a következőket mondja:

»Abban a helyzetben vagyunk, hogy biztossithatjuk a közönséget, hogy a köztársaság elnökének üzenete, melyet kedden mind a két kamarában fel fognak olvasni, nagyon világos hangon lesz tartva és elégtételt fog adni a közvéleménynek.«

El lehet képzelni, hogy milyen lesz ez az üzenet, amely az »Echo de Paris« által képviselt közvéleménynek elégtételt fog adni.

De még ennél is sokkal jellemzőbb az a nyilatkozás, melyet az új elnök a »Figaro« egy munkatársa előtt tett:

»Vajon mire támaszkodnak azok — ugymond — akik engem Dreyfusardnak tartanak? Talán arra, hogy mikor értesültem arról, hogy a szenatus bizottság szótöbbséggel elfogadta Dupuy revizionális indítványát, azt mondtam, hogy örülök ennek a határozatnak, mert ez remélhetőleg maga után fogja vonni, hogy a Dreyfuss ügynek vége lesz.«

Közben azonban a royalisták is mozgolódnak. A francia képviselőházban már a múlt esütörtökön osztogatták szét a royalisták Gazette de France lapját, melyben Orleansi Fülöp manifestuma jelent meg. A trónkövetelő abban felhívja a francia nemzetet, térjen vissza a tradíciókhoz, melyek nagyságát képezték, a népnek és monarchiának szövetségéhez a nemzet s a hadsereg kultuszában. A herceg azután egy tökéletes antiszemita programmal lép föl, mondván: »Nem barátja ugyan a fajok és vallások üldözésének; de tény, hogy létezik a zsidókérdés. Gyermekes dolog volna azt tagadni. Őkai azon naptól indulnak ki, mikor az ingatlan vagy fantasztikus méreteken túlszárnyalja a mozgó vagyont.«

Szerb-montenegrói konfliktus előtt állunk. Ki ne emlékeznék, hogy Nikita fejedelem, mikor Belgrádban Sándor királyt meglátogatta, a bevonuláskor mily atyai gyöngédség-

tüzhelyről szállt fel és csapódott ki a tetőn, mintegy harmincz katona üldögélt az asztalok körül.

Félig ittas állapotban volt valamennyi és tele torokkal ordított, szaporán adogatva kézzel-kézre a boros kancsót.

— Hát ti mit műveltek itt? Rivalit rájuk Károly, midőn a korcsnába lépett.

Nagy megerőltetéssel emelkedett most fel helyéről egy őrmester, a kiből Károly csakhamar régi pajtására, Jakabra ismert.

— Nini, mit látok?! — szólalt meg az őrmester egy kissé nehezen forgó nyelvvel. — Micsoda különös véletlen! Csakugyan te volnál az, Károly? Hamar, fiacskám, gyere telepedj le ide mi közénk! Jut még nekem is egy kis tüdő!

— Nem, nem kell! Nem azért jöttem. Ez a szállítmány elállja az utját az egész seregnek. A poroszok nyomunkban vannak. Ha az ut hamarosan meg nem tisztul, úgy mindnyáján elvesztünk. Talpra tehát barátim! Gyorsan a lovakhoz és előre!

— No még csak az kellene! Hogy is ne! — felelt Jakab ide-oda dülöngélve. Idebent olyan barátságos minden, meleg van s a bor is nagyszerű! Nyakig vagyunk azzal az átkozott kutya étellel, nem kérünk többet belőle! Igynék inkább egyet Hé korcsmáros bort ide az asztalra.

— De ha mondom térj eszedre szerencsétlen! A kocsik elállják az utat. Mögöttük 20.000 ember várakozik az indulásra. Egy óra

túl agyoncsigázva a fáradságtól egy keskeny hegyszoros felén, melyet két oldalt óriási sziklafalak fogtak körül. Szürkületkor hagyta oda a sereg Pontarliert s azóta szakadatlanul és egy harapás kenyér nélkül masíroztak a legények egészen eltelve a gondolatával annak, vajha mielőbb a határra érhetnének már.

A mélységes csendben, melyben ez a szomorú tolvonulás történt, csak a tiszték szava hallatszott olykor-olykor, ha a kimerült katonákat bátorították és vigasztalólag mondogatták, hogy nemsokára itt lesz a határ; vagy pedig távoli ágyudörgés hangzott amaz irányból, a merről a sereg elindult.

Egyszer csak az egész hadoszlop megrekedt, s nem tud előbbre jutni. A sorok egymásra torlódnak és rettenetes zűr-zavar keletkezik.

— Mi az? Mi baj? Miért nem lehet előre jutni?

A tiszt urak izgatottakká lesznek és remegve figyelnek a mind jobban közeledő ágyudörrenésekre.

Alig két órai előnye volt a seregnek csak a németek felett, a legkisebb késedelem szörnyű katasztrófát okozhatott.

Vajjon mi történt a hadsereg elején, mely miatt a határ átlépésének terve most az utolsó pillanatban meghiusul?

A tábornok óhaja az volt, hatoljon valaki a tiszték közül erővel is a hadsereg elejéig kinyomozni, hogy mi az oka a késedelemnek.

gel fogta a fiatal király kezét, amiért a nép rengetegül meg is zsviózta. Ugy látszik komédia volt az egész. A cetinjei hivatalos lap, a Glasz Drnagorca és a Nevessinje most azzal mulattatják olvasóikat, hogy párhuzamot vonnak a Petrovics és az Obranovics dinasztia között. Az első egekig magasztalják, a másikat porig alázzák és azt magyarázzák, hogy az összes szerbek egyesítésére csakis a Petrovicsok lehetnek hivatva. E cikkek nagy fölháborodást okoznak a szerb udvarnál s Mazin ezredes nem is késett kormány utasítása szerint eljárni. De miután sem a nevezett lapok további támadásait megakadályozni, sem a kívánt elégtételt megkapni nem bírta, családjával együtt elhagyta Montenegrót s Raguzában marad, míg véglegesen visszahívják.

Hogy vajon a szerb miniszterelnök, Gyorgyevicsnek, bécsi utazása ezzel az ügygel kapcsolatban áll-e nem tudjuk. Annyi azonban bizonyos, hogy ha netán a hírlapi pszichológusok komoly konfliktust idéznek elő s Szerbiát kényszerítik, hogy fegyverrel vegyen magának elégtételt, az osztrák-magyar megszállási jog alatt álló novibazári zsandzsáknak is szerep jutna, amennyiben ez ép Montenegró és Szerbia közé van ékelődve. Ha tehát a két »szerb testvér« egymást megakarná támadni, csakis ezen a tartományon át markolhatna egymás hajába.

Az ellenzék győzelme.

Budapest, febr. 21.

A törvényes rend visszatérésének alapos reménye az egész országban az öröm érzetét kelti s a bizodalom határozott nyilvánulásával néznek Széll Kálmán missziója elé. Általános a vélemény és hit, hogy a korrupció érája után oly korszak fog bekövetkezni Magyarországon, a melyet bizvást a tisztesség korszakának lehet nevezni. A felfordult politikai viszonyokat föl fogja váltani a kölcsönös megbecsülés és a törvények tiszteletének, az igazság érvényesülésének rendje; a parlamenti tanácskozások ismét alkotmányosan fognak folyni és ez a nagy és jelentős eredmény nem más, mint az egyesült ellenzék győzelme a törvénytelenység és erőszak silány uralma fölött.

Az egész vonalon győzött az ellenzék. Azt maga a kormánypárti sajtó is elismeri. A király a békés irány felé hajlott.

A »Pester Lloyd« is kénytelen elősmerni az ellenzék győzelmét az egész vonalon. Mai vezércikkében nem minden melancolia nélkül a következőket írja:

Minden várakozáson felüli gyorsasággal halad a válság megoldása előre: Széll Kálmán az új kabinet fejének van designálva. Ez a forma nem egészen közönséges. Azt sejték — és ezt a sejtést minden újabb esemény be is igazolja, — hogy Széllt csak feltételesen bízták meg a kabinetalakítással, vagy csak azon feltétellel fogadta el ezt a missziót, ha előbb az ellenzéki pártoktól a már ismert kompromisszumon alapuló rendezett parlamenti viszonyok biztosítékát megkapja. Azonban ő megkapja ezen biztosítékot, itt minden kétség ki van zárva, mert az új miniszterium vezérfőfőnökének a megválasztása, sőt a megválasztásnak módja is kiegészíti az egyesült ellenzéki pártok győzelmét és az ellenzék egyelőre minden vágyát és kívánságát kielégítettnek tekintheti; követelte Bánffy bukását és Bánffy — megbukott. A békéről csak a jövő emberrel akar tárgyalni — és az új ember jön, már itt is van. De ha a békéről nemcsak tárgyalni fog, hanem azt meg is adja, akkor kell, hogy az új miniszterelnöknél az utólag hangsúlyozott »személyi garanciák«-nak is meg kell lenni, ezt a kívánságát is kielégítik, a designált miniszterelnököt teljes személyében bemutatják neki és csak azt kérdik, hogy tetszik, vagy semmi, vagy pedig mint egy nagyhatalom nyilatkozzék a nála akkreditálandó nagykövet személyiségéről kell, remélhetőleg tetszeni fog neki. Sőt, ha lapjaik jól informáltak, akkor a konjunktívum helyébe a pozitívumot állíthatjuk és teljes bizonyossággal mondhatjuk Széll nekik tetszik.

De hogy mily nyilvánvaló az ellenzék győzelme, mutatja az a körülmény, hogy a szabadelvű párt mindamaz elemei, a melyek a dolgok illetén alakulásának eddigé a leghatározottabb ellenségei voltak, levonják a magok részéről a konzek-

venciát a dolgokból. Első sorban említjük itt azt a jelentős körülményt, hogy Lukács László pénzügyminiszter nemcsak visszalép, hanem még a *mandátumát is leleszi*, Tisza Kálmán *Gesztre utazik*, Gajdary Ödön lemond a két félhivatalos lap szerkesztői állásáról és *Pulszky Ágost* ki fog lépni a szabadelvű pártból. A békepárt és az egyesült ellenzék győzelmeit mi sem igazolhatja jobban, mint ezek a pozitív tények, amelyek már magokban is oly ékesen szólnak és világosan bizonyítanak, hogy közelebbi megvilágításukra minden kommentár fölösleges. Az ország azonban mindezt megnyugvással veszi majd tudomásul. S amennyiben a békés kibontakozásnak és a törvényes rend visszaállításának ezek az elemek útját akarják állani, minden alkotmányos érületű ember örömmel látja letűnni őket a politika színteréről s a megkönnyebbülés egy nemével látják távozásukat.

Tiszáék utolsó kísérlete.

A Tisza-csoport, ez ideig *kerékkötők* és akadok csoportja valósággal konsternálva van az új alakulás miatt. Ők támadták a leghevesebben Széll Kálmán eljárását, amelyben ők a többség megalázását látják, mert szerintük az ellenzéknek tett folytonos koncesszióknál nem volt egyéb. Különösen a fuzió ellen ígáltak hangosan. Tisza István így szólt:

Megkivánjuk, hogy ide se a disszidensek vissza nejöjjenek, se a nemzeti párt be ne tegye a lábát.

Ezt azonban nem hagyták szó nélkül Hegedüs Sándor és Kubinyi Géza, a ki a békebarátok nagy tömegének hangos helyeslése közben ismételték, hogy a *pártot senki elől elzárni nem lehet és örülni kell minden szellemi- és erkölcsi erőgyarapodásnak*.

A Tiszák kevés számu híveinek okoskodását a csoport egyik emberének tett következő nyilatkozata tükrözi vissza:

— Mit tett eddig Széll Kálmán, hogy olyan nagyon ünneplik? Semmit egyebet, mint azt, hogy folytonosan azt kereste, miben engedhet az ellenzéknek? Az ő deszignációja nem egyéb az ellenzéknek tett koncesszióknál. Különben,

A meghökkenet legénység szó nélkül engedelmeskedett s öt percz múlva már szabad volt az út a sereg előtt, mely két órával később svájci földre ért.

Károly a történetekről jelentést tett feljebbvalójának.

— Ön híven teljesítette a kötelességét. Nagyon köszönöm Önnek! Volt a tábornok felelete...

A körülmények úgy alakultak, hogy Károly két héttel később tért vissza szülőföldjére, mint Péter. Csak ámult-bámult azon a kevésbbé barátságos fogadtatáson, melyben földieit részesítették. A kutya sem szólította meg, hogy lépjen közelebb. Senki sem sietett vele kezét szorítani. Elment a gyárba: a gyártulajdonos szóba sem állt vele, egyszerűen kiizente, hogy nem ad munkát.

Egészen felindulva, magából kikelve nyitott be a kovácsához. Ez röviden csak annyit mondott, hogy a lánya elutazott s hamarosan nem is jön vissza a faluba.

— Különben — toldotta meg szavait — a történetek után Ön is tisztában lehet már a felől, hogy vége a vásárnak!

— Mit? Hogyan? Mit akar ön mondani? Kérdezte Károly esodálkozva.

— Elég legyen a szóból, — válaszolt Bernard apó — mindent tudunk.

És hátat fordított a fiatalnak. Félig kábultan tántorgott ki Károly megint az utcára. Ek-

alatt, ha törökszakad, át kell lépnünk a határt!

És aztán? Mi közöm nekem a dologhoz s ahhoz a 20.000 emberhez? Egyetlen ismerősöm sincs közöttük s magamhoz én vagyok mindig a legközelebb. Majd ha nyakunkon lesz a német még mindig lesz időm megmenteni a bőrt. Nem kell egy negyedóra sem hozzá, s már Svájcban leszek! Mit bánom én azt, hogy mi lesz a többivel. Bort ide hé!

A legények egy része felállt a helyéről. Dacára annak, hogy ittasak voltak, mégis pislogott bennük annyi diszciplína, hogy habozva kérdezték egymástól, vajon nem inkább az idegen tisztnek tartoznak-e engedelmeskedni, mintsem hogy régi parancsnokuk előtt félelemből megalapuljanak.

Jakab nagyot csapott öklével az asztalra és tele torokkal kiabált:

— A helyetekre nyomerultak! Én parancsolom, értettétek? Hiába visit itt ez a csuvis madár! Te meg Károly, fogadd meg a tanácsomat! Menj vissza szépen a magad századához, a honnan jöttél. Hagyj — kérlek — minket itt nyugodtan idogálni. Tyűh, a kutya! De megszomjaztam megint!...

— Edes Jakabom, engedj a jó szónak, mint barátod kéri. Hisz majd ihat sz még aztán is, a mennyi csak tetszik! Jusson eszedbe együtt töltött gyermekkorunk, régi barátságunk; jussanak eszedbe szüleid s a jó Isten!

— No lám, kezdesz már belemelegedni!

Elész tragikussá leszel, csak nem akarsz engem is megpityeregteni? Tudd meg fiu nekem nem izlik a bor, ha vízzel van keverve!

— No jó! Akkor hát nem könyörgöm többé hanem parancsolok. Ön hallotta őrmester ur parancsomat, nos tehát most előre! Indulj!

— Mi... mi... csoda? Te még parancsolni merészelsz itt? Te szalmabáb te! Hagyj nekünk békét azt mondom, míg jól vagy szedd össze a sátorfádat és pusztulj előlünk, de minél előbb. Ti meg fiuk azonnal a helyetekre! Mindenki maradjon a régi helyén! No ki koccint velem?

E pillanatban újra megszólalt az ágyú. Károly egész világosan hallotta, hogy a lövés most közelebről szólt. Lelki szemeivel maga előtt látta a hadoszlopok összekuszált, egymásra torlódtott tömegeit s legott feltűnt előtte egész nagyságában az a feladat, a melyre vállalkozott.

Ünnepélyes, emelt hangon szólt Jakabhoz:

— Utóljára szólítom fel Önt, őrmester ur! De Jakab garázdán közbevágott és magasra emelkedve, kiáltotta:

— Emelem poharam a mi falunk egészségéért.

Tovább nem folytathatta. Károly rásütötte revolverét s ő összezúzott koponyával terült el a kocsma földjén.

— Most gyorsan a fogatokhoz, fiuk! Tüzelt Károly a legényeket, maga is felkapva a legelső hasznavehető lónak a hátára.

hogyan ebből a disznácziból lesz-e kormányalakítás, az még nem egészen bizonyos. Csak az bizonyos, hogy Széll vállalkozott a kompromisszum megkötésére, de ennek a vállalkozásának a sikere legalább is kétséges. Az ellenzék megkapta a Bánffy fejét, de nem lesz hajlandó cserébe adni érte a 204. §. szigorú módosítását. Ettől pedig nem tághat Széll Kálmán sem, mert a párt határozata (?) köti. Ha pedig a béke újra meggyűlöli, akkor Széll visszavonulása önkényét következik.

Ez a Tisza-csoport konsternációjának a kifejezése. A befejezett ténnyel szemben mit tehetnek még? Azt, hogy egy utolsó kísérletet tesznek. Még egyszer megpróbálják a befolyásukat érvényesíteni és pedig abból indulva ki, hogy a király a koalíciót óhajtja. E visszautasíthatlan óhajással kapcsolják össze a magok kívánalmait, amely abban kulminál, hogy a disszidensek és a nemzeti párt helyet foglaljanak az új kabinetben. Propozíciójuk ez alapon tehát az, hogy a kabinet a következő módon alakuljon meg:

Miniszterelnök: Széll Kálmán.

A király személye körüli miniszter: gróf Széchenyi Manó.

Honvédelmi miniszter: báró Fejérváry Géza.

Földmívelésügyi miniszter: Darányi Ignác.

Vallás- és közoktatásügyi miniszter: Wlassics Gyula.

Igazságügyi miniszter: Berzeviczy Albert.

Belügyminiszter: gróf Csáky Albin.

Pénzügyminiszter: Horánszky Nándor.

Kereskedelmi miniszter: ?

Az a Tisza-csoport kombinációja, a mely egyszermind utolsó kísérletüket is jelenti. Vajon van-e valami csekély valószínűség abban, hogy utolsó erőlködésük érvényesül-e? Nagyon hisszük, hogy a helyzet tisztázására irányuló törekvés, a mely mindenfelé parancsolólag nyilvánult meg, a Tiszák kísérletét meg fogja hiusítani. Legnagyobb biztosítéka ennek a kifejezett szándéka, a mely a Tiszákat távol fogja tartani az aktív politikai beavatkozástól. Teljesen megbízható forrásból ugyanis azt az értesülést kapjuk, hogy a király nem akarja megengedni, hogy a Tiszák, a kik mindig a béke ellen agítáltak, helyet kapjanak az új kabinetben.

kor közvetlen közelében nagy hirtelen megnyíl az ablak, egy nő hajlik rajta messzire az utcára. Haja össze van kuszálva, arcza csuparózsza az időtől. Kezeit ököibe szorítva fenyegeti Károlyt, miközben így szól:

— Ime itt van! Ez az a nyomorult, a ki megölte az én fiamat. Gyilkos! Gyilkos!

Eleinte megtette Károly, hogy a dolgok valódi állását egyik-másik parasztnak, a kihiggatottabb és értelmesebb volt a többenél, megmagyarázta, de ezek is csak a vállukat vonogatták. Nem tudták, vagy nem akarták őt az emberek megérteni.

Egyikük a ki jó szóval volt hozzája, így szólott a vita végén: »Átkozott egy kutya helyzetben voltál az már egyszer bizonyos, bármit beszéljenek is felőled. Ezt magam is elismerem. De nézd, mégis csak legjobb volna ha a falnak bucsut mondanál és valahol máshol fészkelőd meg magadat.«

Es egy szép reggelen oda is hagyta Károly a szülőhelyét. Nem volt, a ki a faluból kikísérte. A gyermekek utánna futottak. Persze voltak annyi elővigyázattal maguk iránt, hogy kellő távolban maradtak tőle, mert féltették a bőruket; a visodgó gyermekhad köveket hajigált a vándor után és szüntelenül kiabálta:

»Gyilkos! Gyilkos!«

Két hónappal utóbb Péter is kivette a mit akart: feleségül vette Berar Rózsát.

Igy hullanak ki a Tiszák kezéből az utolsó tegyverek is. Kiesnek kezökből a hatalom emlékei, a melyeket eddigelé öbögattak. Ki fognak vonulni a hatalom védbástyáiból s utolsó kísérletük is teljes vereséggel végződik. Ez a vereség pedig nem más, mint a nemzeti törekvések győzelme, amely alkotmányunk csorbitatlanságának biztosítékát jelenti.

Széll és Fejérváry.

Budapest, febr. 21. (Saj. tud. táv.) Széll Kálmán megbízatásának körülményéről igen különös hírek jöttek forgalomba.

Bánffy br. — mint beszélük — utódjául Fejérváry brt ajánlotta, a király azonban Széchenyi Manó gróf által vasárnap váratlanul designálta és egy sajtóközleményben levélben fölhívta magához Széllt és megbízta a kormányalakítással.

A dolgok így váratlan fordulata Bánffyt is rendkívül konsternálta. Bánffy Dezső nemcsak a miniszterelnökséget hagyta Bécsben, hanem a király bizalmát is, mivel a válság előtti napokban oly sokat jelentően dicsekedett.

Most még csak a parlamentben birt befolyás volna megmentendő s ezért Bánffy Budapestre sietett, hogy Széll ellen hangulatot csináljon a klubban. Ez se sikerült. A király kifejezett óhaja nyomán a szabadelvű klubban megerősödött a békepárt élükön Hegedüs és Kubinyivel, mely az ex-miniszterelnök minden befolyását ellensúlyozni igyekezett. Így aztán annak sem volt nagy hatása, midőn Bánffy br. kilépéssel is fenyegetőzött. Az ellenkező hangulatcsinálás merőben megbukott s Széll megbízatását minden pártban kedvezően fogadták, melynek még nemcsak a főváros, de a vidék is tapsolt.

A házelnök kérdés.

Budapest, febr. 21. (Saját tud. táv.) A képviselőház elnöki tisztére Csáky Albin grófot vagy Szivák Imrét emlegetik.

Ujabb kombináció.

Budapest, febr. 21. (Saj. tud. táv.) A pénzügyminiszteri tárczának sikerült megnyerni Lukács Lászlót, akit Széll Kálmán mint hírlík, a király megbízásából kapacitált a miniszteri tárcza elfogadására.

A kereskedelmi tárczát elvállalja valószínűleg Hegedüs Sándor, Berzeviczy Alkertet a házelnökségre emlegetik. Perczel felől még eddig nincs kombináció s valószínű, hogy kimarad egészen, hisz még a kombináció sem foglalkozik vele. A miniszterium többi tagjai megmaradnak.

UJDONSÁGOK.

TAJÉKOZTATO.

- Február. 22. Sajtótárgyalás a törvényszéki palotában d. e. 9 órakor.
 Február. 23. A Szacsavay-emlék bizottság ülése d. u. 4 órakor.
 Február 25. A pénz- és gazdaságügyi szakbizottság ülése d. u. 4 órakor.
 Február 26. Szigligeti Társaság felolvasója d. e. 11 ó. a
 Február 26. A Nagyváradi Takarékpénztár közgyűlése.
 Márczius 5. Az ügyvédi kamara közgyűlése a városházán d. e. 10 órakor.
 Február 26. A Szigligeti Társaság felolvasó ülése.
 Márczius 5. A szépitési egyesület közgyűlése d. e. 11 órakor.
 Márczius 5. A jogakadémia disztermében.
 Márczius 5. Gazdasági előadás Mező-Keresztesen. (Előadók: Abonyi Károly és Molnár Lajos.)
 Márczius 5. A szépitési egyesület közgyűlése a vármegye nagytermében d. e. 11 órakor.

* Az utcavonalak megállapítása. Nagyváradi város szépiészeti és közlekedési szakbizottsága tegnap ülést tartott a városházán, melynek legfontosabb tárgya az utcavonalak megállapítása volt. Komlóssy József gazd. tanácsnok elnökölt; jelen voltak: Schöpplin Ágoston, Rácz Mihály, Hegedüs Géza, Busch Dávid, Rendes Vilmos, Mezey Mihály, Bozóky Béla, Pekánovits Imre, Beczkay Lajos, ifj. Rimler Károly és Szűts Dezső jegyző. Komlóssy József elnök előterjesztette, hogy a rég húzódó utcavonalak megállapításának kérdése van szónyegen; ezt a nagy dolgot azonban a bizottság nem képes megoldani, hanem csak szűkebb bizottság végezheti el, mert be kell járni az utcákat s a helyszínén megállapítani az utcavonalakat. Busch Dávid főmérnök bemutatta a mostani állapot szerint fixirozott térképet. A bizottság az elnök indítványához képest egy bizottságnak adta ki a kérdést, amelynek tagjai lettek: Komlóssy József, Száhländer Károly, Mezey Mihály, Busch Dávid, ifj. Rimler Károly, Pekánovits Imre és Bozóky Béla. — Ezután három kisebb ügyet tárgyaltak, amelyek végett kimentek a helyszínére. Az egyik Mandel Adolf építkezési kérvénye volt, amelynél az utcavonal megállapításán kívül megállapították az elfoglalandó köztérért és az építés tartama alatt a piacon emelt sátorhelyért fizetendő összeget. — A másik Széles-utca rendezésének ügye. A bizottság tagjainak többsége nem helyesli, hogy a befásítandó térre építsék a kisdudóvódát. A tervrendezés különben 12684 frtra van előirányozva. — Végül Csillagvároson a 21. és 22. számú házak utcaszélesítési célra leendő megvételeit tárgyalták.

* Uj kanonokok. Kittenberger István nemcsényi esperes plébánosnak az esztergomi egyházmegyében, Nemcsék Ferencz rajeczi esperes plébánosnak a nyitrai egyházmegyében, Agócs János czimzetes apát kunfélegyházi esperes plébánosnak és dr. Baksay Károly püspöki titkárnak a váci egyházmegyében a Felső mesterkanonokságot adományozott.

* Kitüntetett író. Dr. Bokor József egyetemi magántanárt a »Pallas nagy Lexikon« szerkesztőjét a király a tanügy és irodalom terén szerzett érdemei elismerésül a Ferencz József-rend lovagkeresztjével tüntette ki.

* A fogyasztási adók befizetése. A nagyváradi és biharmegyei kiskereskedők társulata a következő értesítés közlésére kért fel bennünket: Tisztelt tagtársainkat van szerencsénk értesíteni, hogy a fogyasztási adók kezelésére nézve a városi tanács által kiadott rendeleteket a tanács — társulatunk kérelmére — részben felfüggesztette és a következő végzést hozza kérvényünkre. A kérvénybe felhozott indokok alapján a tanács a szesz italok után fizetendő városi illeték kezelése tárgyában f. évi jan. 27-én kibocsátott értesítés azon intézkedését, hogy a kiskereskedők, akik kész pálinka-neműeket vásárolnak, ezen vásárlásaikat a beraktározás előtt két órával bejelenteni tartoznak — hatályon kívül helyezi illetve felfüggeszti s a bejelentést csakis az eladó fél lesz köteles bejelenteni, de a kiskereskedő tartozik az általa viszont elárultás céljából vásárolt kész pálinka-neműek után esedékes városi fogyasztási illetéket a fogyasztás megkezdése előtt a városi fogyasztási adóhivatal pénztárába befizetni. A borra, valamint a szeszgyárakból, szeszkereskedőktől vásárolt tiszta szeszre vonatkozó intézkedések továbbra is érvényben tartatnak. Miről a városi fogyasztási adóhivatal s a nagyváradi és biharmegyei kiskereskedők társulata képviselőjében Weintraub Mór elnök végzésileg értesítettnek. Nagyváradi város tanácsának 1899 február hó 8-án tartott üléséből. — Polgármester helyett Rácz Mihály s. k. — Mit szives tudomásul vétel végett közlünk. Tisztelettel: Weintraub Mór, elnök. Dr. Adorján Ármin, titkár.

* A váci püspök jobban van. Schuster Konstantin váci püspök állapotában örvende-

tes javulás állott be. A veszélyen túl van, csak hogy a kiállott betegség következtében még igen gyöngye. Általános az öröm a váci egyházmegyében, hogy az agg és jótékonyaságáról ismert püspököt a Gondviselés visszaadta az életnek, hogy még sokáig teljesíthesse nemes hivatását mint egyházmegyéjének gondos főpásztora.

* **Büntetik a mulasztókat.** A fogyasztási adó új rend szerinti kezelésével sok baja van a hatóságoknak. A fogyasztási adóhivatal áttette megbüntetés végett mindazon kereskedők és kimerők névsorát, akik újévkor nem jelentették be a készletet. A kapitányi hivatal jövedéki kihágás címén fogja megbüntetni a mulasztókat.

* **A Szigligeti Társaság matinéja.** A »Szigligeti Társaság« Dús László, Mándoky Sándor, dr. Persz Adolf és Nagy Endre rendes tagoknak közreműködésével a második felolvasó ülést tartja folyó hó 26-án d. e. 11 órakor a jogakadémia disztermében. Hosszu, hosszú hallgatás telt el a társaság első felolvasása óta, míg végre sikerült egy felolvasó társaságot keríteni. Méltányolni tudjuk az elnökség fáradozását s iparkodását, mely attól sem riad vissza, hogy *felolvasást* rendezzen. A tél folyamán a társaság 4 felolvasást szokott rendezni. Az idén e szám aligha fog beteljesedni, mert még egy ilyen szünet s egy szépséges szép májusi reggelen ébredünk fel. A legközelebb tartandó felolvasóra a társaság a következő meghívót bocsátotta ki:

A »Szigligeti Társaság« Nagyváradon, 1899-ik évi február hó 26-án délelőtt 11 órakor, a kir. jogakadémia disztermében Dús László, Mándoky Sándor, dr. Persz Adolf és Nagy Endre társ. rendes tagok közreműködésével *felolvasó-ülést* tart. A Szigligeti Társaság nevében: Dr. Bodor Károly tőkötár, Rádl Ödön elnök.

* **Felekezeti türelmetlenség a vakok intézetében.** Ilyen czímen közölte több budapesti és vidéki lap azt a hírt, hogy Fivár Ignác, a vakok intézetének igazgatója egy zsidó fiút a miatt bántalmazott, mert az állítólag nem akart a keresztyény gyermekekkel együtt imádkozni. A hír ilyen formában gyanusnak tetszett és azért a »Magyarország« tudósítója utána járt a dolognak. A gyanu alapos is volt, mert a hír a fenti formában nem igaz. Ugyanis az illető *martír Klein* Károly nem gyermek, hanem 20 esztendő *fiatal ember*, a ki tényleg fenytékben részesült. De azok éppenséggel nem felekezeti türelmetlenség, hanem mert Klein Károly nem hagyta békében az intézetbeli leányövéndéket, még pedig azért felekezeti türelmetlenség nélkül, hogy egyaránt moleztálta a katolikus és zsidó leányokat. Mint-hogy a többszöri figyelmeztetés sem használt, sőt az apácákra sem hederített, kénytelen volt vele szemben az igazgató azt a büntetést alkalmazni, melybe — tekintve az intézetben uralkodó imponáló rendet és fegyelmet — csak nagy ritkán van szükség. A vakok intézetében különben, hála Pivár igazgató bölcs és humánus vezetésének, ezidő szerint példás rend uralkodik. Fognak-e elégtételt adni a gyanúsító liberális lapok Pivárnak?

* **Valasz egy táviratra.** Ugron Gábor kassai ellenzéki elvtársaitól a következő táviratot vette:

»Ugron Gábor tisztelői ma disznótort ünneplnek. Bartha tisztelgő küldöttsége és elvtársai»

* **Hogy él a király?** Bresnitz-Sidaroff »Fél-száz évnvi osztrák udvari és állami élet« című legközelebb megjelenő művében ezt írja Ferenc József királyról: Az uralkodó korán kel. Telenyáron naponta öt órakor a reggeliző asztalnál ül. Azt hinnék sokan, hogy az uralkodó reggelije nagyon dus. Nagyon csodálkoznak, hogy ez a reggeli egy csésze kávé és egy kis hideg húsfele. Az uralkodó gyorsan étkezik, a reggelivel hamar végez és aztán dologhoz fog. Hét teljes órán át, déli 12 óráig folyton dolgozik. Ezután következik a villás reggeli, melyre szintén kevés

időt szán s utána három óráig dolgozik. Három órakor ebédel. Hat fogása van az ebédnek: leves, hal, kétféle pecsenye, tészta és gyümölcs. Ittál sör, minden fogáshoz másfajta bort s végül likört szolgálnak; az uralkodó azonban csak egy pohár sör és bort iszik, sz utóbbi mindig egy fajtából. A király mindig csak bajor sör iszik s mindig egy pohárral. Este 9 órakor a király aludni megy. *A böjtöt az uralkodó szigorúan megtartja* és az egész udvar kénytelen ehhez alkalmazkodni. Kedvelt étele frankfurti virsli tormával: Ezt a fejedelem régóta egy udvari lakájával hoztatja, egy, a Mihály templom mellett, a Burg közelében levő vendéglőből, melyet nagyrészt színészek és művészek látogatnak.

* **Jelentem alásan.** — Kend ma megint részeg, szól az őrmester a bakának, a ki nagyon ordináriusan nézett ki.

— Jelentem alásan őrmester ur — felelt a baka, — ez még a tegnapi.

* **Csajthay Ferenc állapota.** A párbajban súlyosan megsebesült Csajthay Ferenc az elmúlt éjszakát is meglehetősen nyugodtan töltötte. A tüdőlob nem terjedt, a láz igen jelentéktelenül emelkedett, komplikáció nem állott be s a baj eddigi lefolyása reményt nyújt az orvosoknak, hogy a sebesültet meg tudják menteni. Csajthay folyton eszméletlen van. A Ferenc József-kórházba egyre sokan érkeznek, a kik állapota iránt tudakozódnak.

* **Vesztett kutya a Körözsben.** A Körözsnek a felső vasúti hid körüli részén egy vesztett eb kóborolt tegnapelőtt s megmarta Kovács István vinczellér kis leányát. Málán Miklós hajós üldözőbe vette a dühödt ebet s agyon is verte. Azután, mint aki jól végezte a dolgát, a hullát bedobta a Körözsbe. Gerő Ármán alkaptány amint hírt vette a dolognak, intézkedett hogy az ebet felboncolják, azonban azt most nem találják a Körözsben. A megmárt kis leányt felszállítják Budapestre a Högyes-intézetbe.

* **Licitáció Kronfeld főhadnagynál.** A megszökött Kronfeld főhadnagy Podmaniczky-utcai lakásán tegnap délelőtt nagy licitáció volt. A hitelezők, a kik tudvalevőleg olyan szép számban vannak, hogy egy nagyobb mezővárost be lehetne népesíteni velük, elárverezteték a megszökött fiatal ember butorzatát. A Podmaniczky-utcai garcon-lakás, mely bizonyára nagyon sok érdekes és pikáns dologt tudna elbeszélni, a kitűzött órá a egészen megtelt a licitációk ismeretes alakjaival: élelmes urakkal, akik árverési hiénáknak nevezetnek és a kik potom pénzért megvásároltak mindent. Délre a lakás kiürült, elvitték a butorokat. Persze, hogy az összeg, mely az árverésen befolyt sehogysem áll arányban Kronfeld adósságainak a nagyságával.

* **Különös ismertető jel.** A mesterlegénynek a személyleírását állítják össze, végül azt kérdezik tőle:

— És van-e valami különös ismertető jele?

— Hogyne! . . . Van egy igen jóképű — anyósom!

* **Kézre került tolvajok.** Ezelőtt két héttel történt, hogy Frölich Pál hentes üzletébe be ment két falusi oláh asszony, akik mig kiszolgálták őket, egy nagy darab 5—6 kilónyi húst a kendőjük alá rejtettek s azután eltávoztak. A boltban azután nemsokára észrevették a lopást s az asszonyok után mentek, azonban nagy volt a segédek csudálkozása, amikor azt látták, hogy egy férfi futni kezd s a húst eldobja magától. Az oláh atyafi akkor bevitték a rendőrségre s faggatták, hogy hogyan került a hús hozzá. Az ember ekkor azt vallotta, hogy azt neki két asszony adta oda. A dolog azonban gyanus volt, mert az oláht mikor megmotozták, az inge alatt igen sok pamutot találtak, amelyről szintén azt állította, hogy két asszonytól kapta. A várad rendőrség a dologt annak idején átadta a mező-telegdi csendőrségnek, a mennyiben az atyafi bevallotta, hogy Bottyán községbe való. A csendőrség azóta nyomozott és pedig eredménnyel, a mennyiben kinyomozták, hogy a két asszonyt Márk Mária, Mórány Flóráné és Mátya Flóra, Huszkét Jánosné, akiknél házmozgást tartottak s ugy nálok, mint az oláh emberről Petruka Mihálytól temérdek lopott holmit találtak. — Mind a hárman bevallották, hogy a lopást úgy követték el, hogy

a két asszony bement a bolba s ott lopott, a lopott holmikat azután mindjárt átadták Petrukának, aki azt elrejtette. Ha azután az asszonyokat megmotozták, semmit sem találtak náluk. Az ügyet tegnap áttették az ügyészséghez.

* **A verekedő lakó.** Tarpai József temető-utcai háztulajdonosnak tegnap kellemetlen incidense volt a lakójával ifj. Deák Jánossal. A lakónak ugyanis az a rossz szokása van, hogy a reggeli mosdását a vízvezeték felett végzi. A háztulajdonosnak azonban ez nem tetszett s ezért felszólította, hogy ezt ne tegye. Ebből azután szóváltás, majd verekedés lett, amelyben a házigazda huzta a rövidebbet. Az esetet jelentették a rendőrségnek.

Aki esküdni nem akar.

Meg volt akadva Rózenberg Eliás, szörnyen meg volt akadva.

Tanuként szerepelt egy gyújtogatási ügyben a nagyvárad kir. törvényszék büntető tanácsa előtt. A gyújtogatást Fekete Mihály érmihályfalvai lakos követte el és Rózenberg Eliás, aki mint érmihályfalvai szatócs közlebbi ismeretségben van a vádlottal, — becsületére vállják — igen szépen vallott s csak még az hibázott, hogy terhelő vallomására megesküdtek. Ez azonban nem ment minden nehézség nélkül.

Dr. Tassy Pál elnök felszólítja a vádlottat, hogy vallomására esküdjen meg s mondja el a felolvasott formulát.

— Tegye szívére jobbkézét.

Vádlott (zavarodottan): Nem esküdhetem meg, tekintetes törvényszék. Én orth. izraelita vagyok.

— A szokásos formula szerint minden vallásu megesküdhetik.

— Én nem esküszöm meg.

— Figyelmeztetem a vádlottat, hogy a törvény büntetéssel sújtja az eskü megtagadját.

A tanu újból megtagadja az eskü letételét vallására hivatkozva s a törvényszék visszavonul, hogy a makacs tanu ellen ítéletet hozzon, mely idő alatt a tanut ugyancsak kapacitálják a tárgyaló teremben s figyelmeztetik a következményekre.

A tanácskozás után a tanut újból felszólítja az elnök az eskületetésre s figyelmezteti a következményekre.

Vádlott: Feltett kalappal elmondom, t. törvényszék.

Elnök: Nem engedem meg.

Vádlott egy zsebkendőt húz elő, fejére borítja s rimánkodva szól az elnökhöz: Leg-alább így tessék meg engedni.

Elnök: Nem engedem.

Vádlott (kétségbeesetten): Balkezem a fejemre teszem . . .

Elnök: Le teszi vagy nem?

Vádlott megtörve leteszi az esküt.

EGYESÜLETEK.

Az ügyvédi kamara közgyűlése. A nagyvárad ügyvédi kamara elnöksége a következő meghívást bocsátotta ki: Tekintetes kartárs ur! A Nagyvárad Ügyvédi kamarának 1899. évi márczius hó 5-ik napján. d. e. 10 órakor, Nagyváradon, a városháza tanácsstermében tartandó évi rendes közgyűlésére tisztelettem meghívom és megjelenésre felkérem. Tárgysorozat: 1. A választmány évi jelentés az 1898. évről. 2. Az 1898. évi számadások felülvizsgálása. 3. Az 1899. évi költségvetés megállapítása. 4. Önnálló indítványok, melyek az ügyrend 8. §-a értelmében a titkárnál oly időben adandók be, hogy azok közé tehetők és a tárgysorozatba felvehetők legyenek. 5. A választmány megválasztása. Az ügyvédi rts. 23.

§-a értelmében az ügyvédi kamara székhelyén kívül lakó tagok választási jegyeiket, pecsétjükkel lezárva és borítékban aláírásukkal ellátva a közgyűlés hatánapjáig az ügyvédi kamarához beküldhetik. Kelt Nagyváradon, 1899. február 3. *Hlatky* Endre, ügyvédi kamarai elnök.

IRODALOM

— **Kézikönyv engedélyezés.** A vallás-és közoktatásügyi miniszter *Vaday* József nagyváradai községi isk. igazgató-tanító »Hibás beszédűek gyakorlókönyve« című művét a hibás beszédűek (selypek stb) oktatásához 10,628—1899. febr. 13. szám alatt mint e szakban egyedüli vezérvonalat engedélyezte. A könyv kapható minden kereskedésben, ára 1 frt 50 kr.

Nagy hiányt pótol e könyv megjelenése a pedagógia terén s szerző vállalkozása iránt csak elismeréssel adózhat minden e téren működő tanfőúr. A könyv mintegy 101 terjedelmes gyakorlatot tartalmaz a beszédhibák egyes fajai szerint csoportosítva.

SZINHAZ.

A kolozsvári társulat névsora.

A B ö l ö n y Józseffel kötött szerződés értelmében minden év február havában köteles a nagyváradai színügyi bizottságnak bemutatni a nyári színidényben Nagyváradon működő szintársulat névsorát.

Bölöny József ezen kötelezettségének már eleget tett s beküldte az alábbi névsort.

Mint ebből látjuk, a társulat meg fog felelni a várakozásnak, mert a régi jó erők majdnem kivétel nélkül megmaradtak a társulat kötelékében s azonkívül több olyan új tag nevét látjuk a névsorban, akiket eddig igen jó hír előzött meg.

Az új tagok között látjuk: B a j o r Rizát, H o r v á t h Paulát, régi ismerősünket, K o r á n y i Fridát, K o m l ó s i Emmát, B o n i s Lajost, B i h a r i Ákost, S z e r d a h e l y i Ferencet, M o n y a i Zsigmondot.

A társulat névsora különben a következő:

Igazgatóság: Folinusz Aurél igazgató, Tóth József intendáns, titkár és főpénztáros, Kápolnay János igazgatósági titkár, Pásztory János ellenőr és gazdasági felügyelő.

Rendezők: Folinusz Aurél, E. Kovács Gy., Janovits Jenő, Szentgyörgyi István, Vendrey Ferencz.

A dráma női személyzete: Fáy Szeréna, Latzkó Aranka, Miklósi Ilona, Hatala Györgyi, Bajor Izá, Turcsányi Olga, Horváth Paula, Vársárhelyi Vilma, K. Árpási Kata, Váradai Miklósné.

Az opera, operette és népszínmű női személyzete: Székely Irén, Perényi Margit, Korányi Frida, Komlóssy Emma. (Egy segédénekesnői szerepkör betöltése függőben van.)

A dráma férfi személyzete: E. Kovács Gy., Szentgyörgyi István, Vendrey Ferencz, Tompa Kálmán, Janovits Jenő, Leővey Leó, Bónis Lajos, Bihari Akos, Iványi Antal, Szerdahelyi Ferencz, Váradai Miklós, Török Károly, Heltai Nándor, Kövi Ede (ügyelő.)

Az opera, operette és népszínmű férfi személyzete: Mezey Mihály, Kassai Károly, Nyárai Antal, Fehér József, Monyai Zsigmond (bariton), Stefaidesz Károly karmester, Zengen Gusztáv kántor és zenekarigazgató.

A zenekar 20 személyből áll: kardalosok száma tizenhárom, a kardalosok száma tizenkettő.

Igazságszolgáltatás.

A Tribuna sajtópöre.

A helybeli esküdteknek ma nehéz napjuk lesz, egy nemzetiségi ügyben fognak verdiktet hozni.

Az aradon megjelenő »Tribuna Popolurui« múlt évi 55-ik számában egy cikk jelent meg

»Boldog ország« címmel, a melyben le van festve Magyarország mint a tyramizmus mintaképe, ahol csak az uraknak és pedig csak a magyar uraknak van joguk, míg a többi emberek főleg az oláhok el vannak nyomva.

A cikk elején két betű volt, d—u, amiből azt következtették, hogy ezt a hírhedt Lucaesiu írta, azonban a felelősséget egy aradi hírlapíró Maglós Emánuel vállalta el.

A sajtóbíróság a tárgyalást mára tűzte ki, amelyre az első negyed esküdteket hívták be.

A tárgyalás igen hosszúnak ígérkezik úgy, hogy nem igen van kilátás, hogy estig véget érjen.

A vádhatóságot maga a kir. ügyész *Perjessy* Mihály dr. fogja képviselni.

A Sima-Pulszky párbaj.

Az 1897. év július havában történt, hogy Pulszky Ágost és Siam Ferencz országgyűlési képviselők egy a képviselőházban történt összehozalkozásból kifolyólag a Fodor-féle yivóteremben kardpárbajt vívtak. A párbajban Pulszky Ágoston könnyebben megsebesült. Pulszky segédei Gajáry Ödön és Molnár Béla képviselők, Sima segédei pedig Bartók Lajos és Asbóth Jenő voltak. Ennek a párbajnak epilógusa játszódott le ma a budapesti kir. királyi törvényszék egyik tárgyaló termében. A királyi ügyészség párviadal vétsege miatt vádat emelt a két országgyűlési képviselő ellen s a királyi törvényszék már több ízben tűzött ki végtárgyalást ebben az ügyben, amelyet azonban megtartani nem lehetett, miután a felek sohasem jelentek meg. Az újabb végtárgyalás tegnap délelőtt 9 órára volt kitűzve. Már 10 óra is elmúlt s a felek még nem jelentkeztek. Lenk elnöklő bíró ekkor a vádlottak elővezetését rendelte el, kik rövid idő múlva meg is érkeztek. Az ügyészséget Schneider kir. alügyész képviselte.

Első sorban Pulszky Ágostot hallgatta ki az elnöklő bíró, a ki előadta, hogy a párbaj a képviselőház nyílt terén történt összehozalkozásból keletkezett s a kihívás kölcsönös volt. A párbaj különben szabályszerűen folyt le s Pulszky könnyebb megsebesülésével végződött. Ugyanezt adja elő Sima Ferencz országgyűlési képviselő is. A bizonyítási eljárás befejeztével az ügyész Pulszky Ágostot a büntető törvénykönyv 206. §. Sima Ferencz pedig a btrvkv. 298. §. értelmében kéri megbüntetni. A törvényszék a vád álláspontjára helyezkedvén Pulszkyt öt napi, Simát pedig három heti államfogház büntetéssel súlytotta. Mind a két vádlottnál enyhítő körülménynek vette a királyi törvényszék, hogy a párviadal politikai összehozalkozásból keletkezett. Pulszkyknál a büntetlen előéletet is. Simánál súlyosító körülménynek vette a törvényszék, hogy párviadal vétsege miatt már négy ízben volt büntetve és utóbb 1893. márczius havában, a mikor 14 napi államfogházra ítélték. Ugy a vádlottak, mint a királyi ügyész felebbezést jelentettek be.

Rakovszky-Zmeskál pör. Nehány hónap előtt nagy föltűnést keltett az a pör, mely a csaczi népgyűlésből kifolyólag a treneseni törvényszék előtt folyt le *Rakovszky* István és *Zmeskál* Zoltán országgyűlési képviselők ellen, kiket *Rada* szolgabíró hivatalos jelentése alapján *Brandisz* dr. ügyész hatóság elleni erőszakkal és becsületsértéssel vádolt. A három napig tartó végtárgyaláson elhangzott tanuvalomások után mindenki azt várta volna, hogy a bíróság teljes elégtételt nyújt a politikai okokból meghurczolt képviselőknek, de ez nem következett be. A bíróság általános meglepetésére a nevezett képviselőket a hatóság elleni erőszak s a nyilvános becsületsértés vétségében vétkesnek mondván ki, őket egyenkint **14 napi fogházra** és 100—100 forint pénzbírságra ítélte,

valamint a költségekben is elmarasztalta. A pozsonyi ítélő tábla ez odiózus ügygyel a napokban foglalkozott s alaposan megváltoztatta az elsőfoku ítéletet. Az ítéletnek a pénzbüntetés és a perköltségek megfizetésére vonatkozó részét fentartotta ugyan, de a **szabadságvesztésre vonatkozó részt egyszerűen elejtette.**

A patika panamisták. A minap, mikor hírt adtunk, hogy a patika-szédelgések dolgában vizsgálat folyik, melynek éle egy magasrangú tisztviselő ellen irányul, aki ellen az a gyanu merült fel, hogy bűntársa Herczeghnek, akit mindenféle szélhámosság miatt fogtak el, a kormány félhivatalos szócsöve, a »Bud. Tud.« sietett kijelenteni, hogy »a hír minden alapot nélkülöző koholmány«. Daczára e czáfolatnak, konstatálhatjuk, hogy *Bérczy* Béla rendőrkapitány még mindig folytatja a vizsgálatot ebben a dologban s a »Bud. Tud.« czáfolatának megjelenése óta is több embert kihallgatott a gyógyszerári engedélyek dolgában történt gyalázatos tüzelmek tárgyában.

Az ölésre alkalmatlan revolver. Benkő Lajos munkást otthagya a felesége, mert rosszul bánt vele. Benkő felkereste az asszonyt és könyörgött neki, hogy ne menjen el tőle, ezentul nem fogja bántalmazni őt. Az asszony hajthatatlan maradt és nagyobb drámai hatás kedvéért férje szeme közé dobta menyasszonyi fátylát. A férj mód nélkül ingerült lett akkor és revolvert rántott elő, hogy a nőt megölje. Többször lövés dördült el, de a golyók nem találtak. A budapesti törvényszék szándékos emberölés kísérlete miatt helyezte Benkőt vád alá és el is ítélte 3 évi fegyházra, annak ellenére, hogy Ajtay Sándor törvényszéki orvos nem találta alkalmas eszköznek a revolvert az ölésre. Ajtay ugyanis egy fiatal férfi holttestén tett vele kísérletet és közvetlen közelből lőtt a holttestre, amelyről a golyók visszapatantak. A szerencsétlen Benkő egy évig ült vizsgálati fogságban, a melyből a királyi tábla, a hol Zubovich Román bíró tárgyalta bűnügyét, kiszabadította, **felmentvén** teljesen a vád és következményei alól. A tábla ugyanis kimondotta, hogy az emberölés tárgyi tényálladákhöz szükséges, hogy az eszköz ölésre alkalmas legyen, ez a revolver pedig nem volt alkalmas egy emberélet kioltására.

A nagyváradai kir. tábla kitűzött ügyei.

Előadó: *Pognár Dénes.*

- 82. Lele Mária lopás.
- 104. Bezsán Gábor becsületsértés.
- 248. Nyikorucz Vaszali hat. ell. erőszak.
- 90. Vakáros Jánosné lopás.
- 112. Nyikora János sikkasztás.
- 113. Schwarcz Mór testisértés.
- 114. Kulik István becsületsértés.
- 117. Demján Gábor rágalmazás.
- 123. Dribojczky György testisértés.
- 272. Óri Lajos lopás.
- 180. Holbos János testisértés.
- 181. Gombos János becsületsértés.
- 230. Bara Juonné orgazdaság.
- 231. Izsó Sándorné lopás.
- 232. Majoros Imre testisértés.
- 259. Özv. Bredá Tódorné lopás.
- 182. Gál Lajos s. t. tulajdon elleni kh.
- 235. Cseh István közösen elleni kh.
- 314. Czudar Mihály sajtó rendőri kh.

Hivatalos közlemény.

Zárlat az ebekre.

Folyó hó 18-án a »Ferencz József« huzsárlaktanya környékén egy veszett kutya fogatott el, minél fogva az állategészségügyi utasítás 188. §-a értelmében óvintézkedés képen elrendeltem, hogy V.-Ujvároson és külváros területén valamennyi kutya mátol számitott 40 napig kötve tartassék, nem lévén szabad az utcára csakis szájkosárral ellátott és pórázon vezetett kutyát bocsátani. Egyuttal felhivom hz ebtulajdonosokat, hogy kutyáikon

metálán észlelt gyanus változásokat azonnal jelentsek be. Az ezen rendelet ellen vétő eb-tulajdonosok az 1888. VII. t. cz 154 §-a alapján fognak büntettetni. Nagyvárad, 1899. február hó 20-án. Ifj. Rimler Károly, rendőrkapitány.

REGÉNY-CSARNOK.

A szegvári nábob fia.

— Elbeszélés. —

Irtta: Mándoky Sándor.

— És melyik lakosztályt bocsátotad rendelkezésükre?

— A jobb szárny emeleti termeit a rózsakiosztók felett.

— De most már csak tul van a gróf minden veszélyen?

— Oh igen és csendesen szendereg Szegvár biztos fődele alatt.

— Hála Istennek.

— Most pedig édes Andrisom jó éjszakát, — Megnézem mégegyszer bájos patiensemet, — aztán magam is nyugodni térek.

— Jó éjt, — ég veled!

— Az iszonyatos zivatar elvonult. — A kelő nap aranyos sugarai lassanként széyelkergettek a megszakadozott fellegtábor és a felüldült természet a legszebb nyári reggelek egyike virradt föl.

A gyászoló közönség korán gyülekezni kezdett. Fogat fogat ért s a délelőtti folyamán az egész megye impozáns részvéte mellett kísérték kigeelei Recsky Menyhértet utolsó nyugovó helyére.

A mándlis báró alakját átvette a mult, az emlékezet; a jelen pedig eljött üdvözölni Szegvár ifjú urát, kivel új, mozgalmasabb élet fog kezdődni a réginek helyén.

A gyászoló közönség eltávozta Andor az emeleti kis szalonba ment, hol már várt rá a gróf.

Amint belépett, egy elegánsan öltözött, deresedő félfü jött elébe.

— Nielburg gróf vagyok. — Mindenekelőtt fogadja nagyságos uram legőszintebb részvétem a fiú szívére érte nagy csapás fölött. Adjon a Mindenható önnek vigaszt és enyhületet, az elköltözöttnek pedig nyugodalmat és örök boldogságot. — Egyben pedig bocsásson meg, hogy még e gyászos körülmények között is kénytelenek valánk szíves vendéglátását igénybe venni; — de az a véletlen szerencsétlenség és ebből kifolyólag lányom aggasztó állapota, lehetetlenné tevék utazásunk folytatását.

— Méltóságod résztvevő szavait szívem mélyéből köszönöm. Ami pedig az én képzelt bocsánatom illeti, — bár végtelenül sajnálom, hogy csak e kellemetlen incidensnek köszönhetem méltóságod nagyra becsült ittélét; — kimondhatatlan örömmre szolgál, hogy abból minden komolyabb következmények nélkül, szerencsésen megszabadultak. — Tekintse méltóságod e szegény házat a sajátjának, az esékélységgel együtt bármikor és bárméddig szolgálatukra áll. — Isten hozta!

A gróf hálásan szorított kezét Andorral. Péter huszár széttárva az ebédlőbe vezető ajtó szárnyait jelenté, — hogy a reggeli föl van hordva.

— Ha úgy tetszik gróf ur.

— Kérem.

Átmentek az ebédlőbe, hová kisvártatva a doktor kíséretében Edith grófnő is megérkezett.

Nielburg maga mutatta be a leányának. — Kedves Edith, a mi szíves házigazdánk Recsky ur.

— Jó reggelt — Recsky ur, fogadja őszinte részvétem és legforróbb köszönetem. — Osztom fájdalom, köszönöm szíves vendéglátását; — hisz az orvos ur lelkiismeretes ápolása után, — első sorba, — az Ön házában élvezett nyugalomnak köszönhetem, hogy kipihenne annak a felejthetetlen és iszonyú óráinak veszedelmes fáradozást; most már hála a jó Istennek, teljesen jól érzem magam.

— Méltóságos grófnő, enyhítő balzsamként

ható részvétét köszönöm és szívem mélyéből örvendek, hogy hála a jó Istennek és az én kedves Lenczim tudományának, — méltóságodat szerény házamban, — saját szavai szerint, — már jó egészségben üdvözölhetem.

Andor mélyen meghajolva csókolt meg a bájos ifjú grófnőnek feléje nyújtott kis kezét; kinek igéző vonásait csak érdekesebbé tette a szerencsésen kiállott nagy lelki izgalomtól visszamaradt gyengéd halványosság.

(Folyt. köv)

TAVIRATOK.

Bánffy és Fejérváry a királynál.

Bécs, febr. 21. A király Ő Felsége ma délelőtt előbb Bánffy bárót, azután Fejérváry bárót külön kihallgatáson fogadta. Bánffy és Fejérváry ma délután 2 órakor visszautaznak Budapestre. (Magyar Táv. Iroda.)

Garázdálkodó szerb növendékek.

Budapest, február 21. (Saj. tud. táv.) A Tököllyanum szerb nemzetiségű növendékei J ó k a i Mórnak a Vigadóban felállított mellszobrát összetörték. Ez ügyben erélyes vizsgálatot indítottak, hogy a tettesek elvegyék méltó büntetésüket.

Faure halála.

Bécs, febr. 21. Faure temetése napján Reverseaux francia nagykövet intézkedésére a Szent-Anna templomban ünnepélyes rekviem lesz, amelyre az egész diplomáciai kar hivatalos. Ő Felségét Liechtenstein herceg első főudvarmester fogja képviselni. (Magy. Táv. Ir.)

A franciaországi események.

Páris, február 21. A Havas-ügynökség jelenti: A kamara folyosóin elterjedt, de meglehetősen bizonytalan hírek szerint Loubet elnök üzenetében, amely nem lesz nagy terjedelmű, körülbelül ezek foglaltnak: Az elnök köszönetet mond a szenátoroknak és képviselőknek azért a megfizettségért, amelyben őt részesítették és kijelenti, hogy minden erejével arra fog törekedni, hogy a magaslátán álljon azoknak a kötelességeknek, amelyeket új állása ró rá. Ki fogja fejezni tiszteletét az alkotmány iránt és kötelezi magát, hogy annak úgy szelleméhez, mint szövegéhez hiven fog alkalmazkodni. A megnyugtató és egyetértés eszméjének meleg hangsúlyozása után az üzenet a francia hazáról fog szólni, *dicsőretekkel adózik dicsőséges hadseregének és kifejezi azt a reményt, hogy az ország a hadsereghez való ragaszkodásával és az igazságszolgáltatás tiszteletbentartásával el fog jutni a harmonia és egyetértés helyreállításához*, valamint a nemzetet mozgató kérdés küszöbön álló megoldásához.

Loubet rá fog mutatni arra, hogy ő mindenkor előszeretettel tanulmányozta a munkáskérdést, a szociális kérdést és az oly kérdéseket, amelyek az ipari és pénzügyi térre tartoznak, valamint a munka szervezésének kérdését. «Fel fogja hívni a parlamentet, hogy járuljon hozzá a különböző iniciatívákhoz, amelyek gyakorlati és gyümölcsöző eredményekre vannak hivatva vezetni. A külügyek tekintetében Franciaország oly politikát fog követni, amely hű lesz ama barátságos

viszonyokhoz, amelyeket Franciaország kötött és amely őszinteségével, önzetlenségével és azzal, hogy összhangban fog állani Franciaország a történetének tradícióival, a békének legbiztosanb záloga és a legalkalmasabb eszköz lesz arra, hogy Franciaország megtartsa azt a helyét, melyet a világban elfoglal. (Magyar Táv. Ir.)

Páris, febr. 21. A kamara mai ülésén Dejeante csodálkozását fejezte ki, hogy Faure Félixhez, a ki szabadjárta volt, papot hívtak anélkül, hogy ez iránt őt magát meg kérdezték volna. Ezzel szemben Le Gall, Faure kabinetfőnöke, becsületszavára kijelenti, hogy Faure teljes öntudatnál volt és két ízben is kérte, hogy hívjanak hozzá papot. (Magy. Táv. Ir.)

KÖZGAZDASÁG.

Egy jövedelmező növénytermelési ág.

Sokszor megénekelt igazság az, hogy a magyar gazda helyzete nem a legirigylésre méltóbb, sőt többet mondunk: annyiszor ismételt, hogy ezt a kérdést feszegetni már nem érdemes; s ha mégis ezzel az igazmondással kezdjük el alábbi rövid értekezésünket; tesszük azért, mert abban egy oly tanácsot nyújtunk gazdáinknak, mely megszívlelésre méltó már csak azért is, hogy annak követésével nem egy gazda segített némileg nyomoruságos helyzetén. A fűmagtermelésről akarunk egyet-mást elmondani, tehát a növénytermelés egy oly ágáról, mely nálunk nem igen ismeretes. Tudjuk jól, hogy valahányszor egy kis pázsitot vagy kaszálót akarunk létesíteni, az ehhez szükséges magvak kiválasztásával mindig meggyűlik a bajunk, mert vagy nem tudunk egyáltalán fűmagot beszerezni, vagy ha tudunk is, az oly rossz minőségű, hogy elvetése alig érdemes. Magkereskedőink ugyanis fűmagszükségletüket jórészt külföldről fedezik, már pedig ez a mag, a melyért oly rengeteg pénz kell kiadnunk, a legtöbb esetben úgy jó mihozzánk, hogy legjobban volna — úgy a mint jött visszaküldeni; nem egyéb az silány, értéktelen, csiraképtelen magvak gyűjteményénél, mely csak arra való, hogy a kereskedők zsebeit tölje meg az érette hiába kidobott pénzzel.

Hogy minő nagy károsodást szenved a gazda ily magvak vásárlásával, arra nézve feleletet csak az adhat, ki már egyszer megpróbálta. Nem hangsúlyozható tehát eléggé, hogy a gazda a kaszáló létesítéséhez szükséges vetőmagvat maga termelje; igaz ugyan, hogy nem minden fűmagra nézve állhat meg e tanács, de legtöbbjére és pedig különösen azokra, melyek a mi viszonyaink között legjobban diszlenek, mint pl. az évelő és olasz vadóc, a közönséges ürehab vagy francia perje, a réti perje, a réti komocsin és ecetpázsit, a csomós ebir stb. minden nehézség nélkül keresztülvihető. A szabályok, melyek e tekintetben figyelembe veendőek: először is válasszunk a termelésre megfelelő jöminőségű, kedvező fizikai tulajdonságokkal bíró talajt, olyan, mely a gyomoktól teljesen ment, mely jó kulturállapotban, jó termőerőben van. Különösen fontos a gyommentesség, mert a fűterméstől nagyon bajos az apró gyomokat eltávolítani, ép azért a fűvetésnek előveteményét oly növény képezze, mely a talajt gyommentesen hagyja vissza pl. mely kapás növény.

Egy további kellék, hogy ne szenvedjen a talaj hiányt növényi tápanyagokban. Ezt el-érendő, az elővetemény alá istállótrágyát adunk, a fűmagvak vetését megelőzőleg pedig a nitrogén és foszforsav tartalmu műtrágyát. A talaj legyen gondosan előkészítve akként, hogy a gyöngye csirával bíró növénykének semmi rög sem álljon útjában. A vetést sorbavetőgéppel, lehetőleg széles sortávvalban úgy eszközöljük, hogy a gyomlálás ezéjéből szükséges hozzáférhetés könnyű legyen. A kikelt vetés ápolására nagy gond fordítandó s álljon ezen ápolás a szükséges fogasolás, boronálás, hengerezés és

különösen gyakori gyomlálásból. Az aratás idejének megválasztása a legnehezebb feladat, mert legelőbbre nem egy időben következnek be az érés. Leghelyesebb akkor aratni, ha a búzák legnagyobb részének magva az u. n. sárga vagy viaszérésben vannak, mert ha előbb aratnánk le, akkor a magvak egy jó része érlelen marad, ha pedig később, akkor a java érett mag még az aratás előtt, de legalább az aratáskor a sarló vagy kasza munkája alatt elpereg.

Az aratás után a fűvet marokba szedve szárítjuk, hogy felesleges víztartalmát elvesztse azután kis kővékbe kötjük s utóérésének tesszük ki. Kedvező időjárás mellett ezen utóérés néhány nap alatt következik be, mikor is a fűvet ponyvázott székérre rakva, a területől elviteljük és kazalozzuk. A cséplést hadaróval végezvén, a nyert magot szelelő rostán megtisztítjuk hogy azzal az üres, léha szemeket, továbbá a tözekeket és polvát eltávolítsuk.

A kicséplést magot lehetőleg száraz, szelős helyen kell eltartani.

Az iparosok adója. A pénzügyminiszter rendeletet bocsátott ki legutóbb az ipari és gyári alkalmazottak I. osztályu keresetadó-jának kivétele és beszedése dolgában. Ez a rendelet nagy visszatetszést keltett az iparosok körében, minthogy a gyárosokra és munkásokat foglalkoztató iparosokra nagyon terhes és sok zaklatással járó kötelezettségeket ró. E panaszok folytán a pénzügyminiszter utasította az adófelügyelőt, hogy az érdekelt iparoskörök képviselőit hívja meg sürgősen egy értekezletre, hogy kiki előadhassa aggályait a kibocsátott miniszteri rendelettel szemben. Ezt az ankétot tartották meg a vámházban *Tabódy József* cs. és kir. kamarás, adófelügyelő elnökelete alatt, aki ismertette a gyárakban és iparos műhelyekben alkalmazott egyének adójának kivétele és beszedése dolgában a múlt év őszén kiadott pénzügyminiszteri rendelet tartalmát és utalt egyúttal azokra a kedvezményekre és előnyökre, a melyekben e rendelet végrehajtásának kifolyásaként a munkások és munkaadók részesülni fognak.

Neuschloss Marcell kijelenti, hogy a nyert felvilágosítások alapján minden tekintetben meg van nyugtatva. *kivéve azt, hogy a darabszámra dolgozó munkások adóköteleseinek nyilvánításának.* Exner Kornél dr. erre azzal felelt, hogy ez csakis törvényhozás útján változtatható meg, mert az 1875. évi törvény a darabszámra dolgozó munkásokat parancsolólag adóköteleseknek jelentette ki. Neuschloss erre azt indítványozta, hogy az általános adóreformig a pénzügyminiszter nyújtson be törvényjavaslatot a darabszámra dolgozó munkások adómentesítése iránt. A felszólalások ezzel befejezést nyertek s az értekezlet tagjai (kettő kivételével) elfogadták

Neuschloss indítványát. Egyebekben az értekezlet köszönettel vette tudomásul a miniszternek úgy a munkások, mint a munkaadók sorsát javító szándékát. Az értekezlet tehát megnyugodott a kibocsátott rendeletben s csakis azt óhajtja, hogy a rendeletnek a darabszámra dolgozó munkásokra vonatkozó részét a miniszter fűggeszsze föl.

Mikor legjobb az oltógallyat szedni.

Erre nézve legalkalmasabb idő a január és február hónap, a későbbi szedés már nem táncos. A szedéshez enyhe száraz napot választaszunk, ha pedig hidegben szedjük, akkor mindig szőrkesztyűt huzzunk a kezünkre, de a gallyat pusztá kézzel soha ne érintsük, mert kezünk melegtől megfoltosodnék, megromlanék a fagyos gally. Ez fontos dolog, nem kell felejtetni. Legjobb pedig a gallyat a fa déli oldaláról szedni. A megszedett gallyakat, a használatig szahadban, árnyékos helyen, $\frac{2}{3}$ részig homokkal vagy földdel beakarva tartjuk, vagy jó hűvös, szellős pinczében.

Hogy áll a vetés? Tavasz, enyhe idő-

járásunk lévén, a mezei munkálatok is megindultak. Vannak helyek, hol felszántották a talajt, sőt itt-ott az árpát és zabot elvetették. Az őszi vetések többnyire hótakaró nélkül vannak és kielégítő. A férgek ugyan károkat okoznak pl. az Alföldön, a Fevidéken és a Dunántúlon, de nem nagy mértékben. Takarmányneműekben nincs hiány.

A gabonauzsorások. A délvideki gabona uzsvrások megakadályozására a szabaddal királyi törvényszék erőlyesen megindította az akcióit. Eddig 180 adai és moholi ember tett fenyítő feljelentést, a melyekben már legközelebb be is fejezik a vizsgálatot. Hogy a bíróság szigorának a következményeit ellensúlyozzák, az összes ott lakó buzakereskedők strájkolnak. Nem vesznek már hónapok óta egy szemnyi készbuzát sem, bár magában Moholon van vagy huszezer métermázsza eladó. Ilyen módon akarják kiéheztetni a népet, hogy kénytelenítsék őket visszatérni az elővásárláshoz. Az immár kijózanodott délvideki nép azonban aligha ül fel ennek az uzsvrás-manipuláczióknak.

Reich Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántul« eredeti távirata. —

Határidők.

B u d a p e s t, február 21.

Az irányzat szilárd

Buza márcziusra	—	—	—	—	9.79
Új tengeri	—	—	—	—	4.57
Rozs őszre	—	—	—	—	8.59
Zab őszre	—	—	—	—	4.71
Tengeri augusztusra	—	—	—	—	—
Buza októberre	—	—	—	—	—

Ertéktőzsde.

B u d a p e s t, február 21.

Az irányzat gyenge

Oszták hitel	—	—	—	—	370.10
Magyar hitel	—	—	—	—	399.50
Államvasut	—	—	—	—	362.
Rimamurányi	—	—	—	—	307.
Magyar jelzálog	—	—	—	—	249.
Salgótarjáni	—	—	—	—	636.
Wagon-kölcsön	—	—	—	—	623.
Villamos vasut	—	—	—	—	225.
Magyar leszámítoló	—	—	—	—	353.25
Iparbank	—	—	—	—	104.25
Budapest közuti	—	—	—	—	404.50
Kereskedelmi	—	—	—	—	1011.50
Déli vasut	—	—	—	—	78.

B é c s, február 21

Az irányzat nyugodt

Oszták hitel	—	—	—	—	360.78
Magyar hitel	—	—	—	—	391.
Államvasut	—	—	—	—	362.1/2
Birodalmi márka	—	—	—	—	58.97

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1899. február 21-én.

Magyar aranyjárdék 4%	—	—	—	—	120.
Magyar koronajárdék	—	—	—	—	97.90
Magyar vasúti kölcsön aranyban 4 1/2%	—	—	—	—	121.
Magyar vasúti kölcsön ezüstben 2 1/2%	—	—	—	—	101.
Magyar keletvasúti államkötvény 1876-ból	—	—	—	—	120.75
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	—	—	—	—	96.25
Italmérsi jog megváltási kötvény	—	—	—	—	101.
Horvát-szlavón földterhermentesítési kötvény	—	—	—	—	96.75
Magyar nyerevény-sorsjegy-kölcsön	—	—	—	—	161.50
Tiszabábalyozó és szegedi sorsjegyek kölcsön	—	—	—	—	140.
Oszták járdék papirban	—	—	—	—	101.25
Oszták járdék ezüstben	—	—	—	—	101.10
Oszták járdék aranyban	—	—	—	—	120.
Oszták korona járdék	—	—	—	—	102.
Oszták magyar bankrészevény	—	—	—	—	920.
Magyar hitelbankrészevény	—	—	—	—	397.75
Oszták hitelintézeti részevény	—	—	—	—	367.
Oszták-magyar államvasúti részevény	—	—	—	—	368.50
20 frankos arany (Napoleon d'or)	—	—	—	—	358.60
Németbirodalmi márka	—	—	—	—	58.90
London vista	—	—	—	—	120.45
Párisi vista	—	—	—	—	47.80
20 márkás arany	—	—	—	—	11.79

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Egy-két középiskolai osztályt végzett fiuk

a Szent László nyomda-résztvénytársaságnál

(Apáczai u. 3. sz.)

mint betűszedő tanulók

alkalmazást nyerhetnek.

Nagyvárad-Szöllősi Gőzsörgyár.

Van szerencsénk a t. közönség figyelmébe ajánlani kitünően főzött, régen raktározott, tartós

László- és Márcziusi sörünket.

Örömmel jelenthetjük, hogy az idén gyárunkat nagyszabású építkezésekkel megnagyobbítottuk, minek következtében abban a szerencsés helyzetben vagyunk, hogy oly *ízletes sört* állíthatunk elő, mely a tisztelt közönség igényeit teljesen kielégíti.

Továbbá hozzáfoglunk egy nagy

➡ jégkészítő telep ➡

létesítéséhez és rövid idő múlva abban a kellemes helyzetben leszünk, hogy a t. közönségnek *jéggel* is szolgálhatunk.

A nagyvárad vevőinknek a *sört házhoz szállítjuk.*

A megrendeléseket kérjük a *városi irodánkban Nagyváradon* vagy pedig egyenesen a gyárba *Pecze-Szöllőstre* (Nagyvárad mellett) intézni.

A t. közönség jóindulatába ajánlva magunkat

tisztelettel

Nagyvárad-Szöllősi Gőzsörgyár.